

دی ۱۴۰۱
مسلسل: ۱۸۶۷۱

مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه و قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

دفتر مطالعات بخش عمومی

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۶۷۱

کد موضوعی: ۲۳۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه و قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

نام دفتر: مطالعات بخش عمومی (گروه سرمایه گذاری دولت، مالیه محلی، شهرداری ها)
تهیه و تدوین کنندگان: عاطفه جلالی موسوی، علیرضا صدیقی
ناظران علمی: سیدعلی روحانی، سیدعباس پرهیزکاری، سیدمحمدحسین فاطمی
ویراستار ادبی: طاهره سیدمحمد
صفحه آرا: مهدیه قمچیلی
ویراستار تخصصی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور
۲. لایحه قانون
۳. اعتبارات عمرانی

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱۰/۲۱

به نام خدا

فهرست مطالب

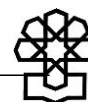
۱.....	چکیده
۲.....	خلاصه مدیریتی
۳.....	مقدمه
۵.....	۱. تغییرات اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های ملی
۹.....	۲. تغییرات اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای متفرقه
۱۱.....	۳. تغییرات اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی
۱۲.....	۴. تغییرات اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از محل درآمدهای اختصاصی دولت
۱۳.....	جمع‌بندی و پیشنهاد

فهرست جداول

۴.....	جدول ۱. مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه و قانون بودجه سال ۱۳۹۹ (هزار میلیارد تومان)
۶.....	جدول ۲. طرح‌های اضافه شده به پیوست ۱ لایحه بودجه ۱۳۹۹ (میلیارد تومان)
۷.....	جدول ۳. طرح‌های متوقف شده در لایحه که در قانون برایشان اعتبار در نظر گرفته شد (میلیارد تومان)
۷.....	جدول ۴. طرح‌هایی که عنوان آنها در قانون بودجه ۱۳۹۹ نسبت به لایحه تغییر نموده است
۱۰.....	جدول ۵. ردیف‌های متفرقه جدید در قانون بودجه ۱۳۹۹ نسبت به لایحه (میلیارد تومان)
۱۲.....	جدول ۶. تغییرات اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از محل درآمدهای اختصاصی (میلیارد تومان)

فهرست شکل

۵.....	شکل ۱. مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای عمومی در سال ۱۳۹۸ با لایحه و قانون بودجه ۱۳۹۹
--------	--

مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه و قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور

چکیده

در این گزارش، ضمن بررسی تغییرات اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و طرح‌های عمرانی در مسیر بررسی و تصویب لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، به نکاتی اشاره شده که اهم آنها به شرح ذیل است:

- مجموع اعتبارات عمومی تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بودجه دولت (بودجه عمرانی) نسبت به لایحه حدود ۲۵ درصد رشد داشته است.

- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی ملی حدوداً ۳/۶ هزار میلیارد تومان در مجلس افزایش یافته است. مهم‌ترین تغییرات در اعتبارات عمرانی ملی به شرح زیر است:

○ افزایش اعتبار ۸۵ طرح، مجموعاً در حدود ۲/۳ هزار میلیارد تومان

○ افزودن ۲۱ طرح جدید با اعتباری در حدود ۹۱۵ میلیارد تومان

○ در نظر گرفتن اعتبار برای چهار طرح متوقف‌شده با اعتباری در حدود ۴۴ میلیارد تومان

○ تغییر عناوین ۲۷ طرح، که عمدتاً حجم فعالیت‌های عمرانی طرح را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد، اما توجهی به مطالعات امکان‌سنجی، اخذ مجوز کمیسیون ماده (۲۳) و اعتبارات اضافی مورد نیاز آن نشده است.

- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ردیف‌های متفرقه در مقایسه قانون بودجه نسبت به لایحه حدود ۱۴ هزار میلیارد تومان افزایش داشته که ۱۳/۵ هزار میلیارد تومان آن ناشی از افزودن ردیف‌های متفرقه جدید است. باید توجه داشت که ۶ هزار میلیارد تومان از این افزایش، ناشی از شفاف‌سازی سقف ریالی استفاده از تسهیلات ارزی صندوق توسعه ملی - موضوع بند «ه» تبصره «۴» لایحه بودجه ۱۳۹۹ - بوده که مجلس شورای اسلامی در اقدامی مثبت و جهت برقراری ارتباط تبصره‌ها و جداول بودجه و ارتقای «جامعیت» بودجه، این ردیف‌ها را در جداول لایحه لحاظ نموده است.

خلاصه مدیریتی

در این گزارش، ضمن بررسی تغییرات اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و طرح‌های عمرانی در مسیر بررسی و تصویب لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، به نکاتی اشاره شده که اهم آن به شرح زیر است:

- مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بودجه دولت (با لحاظ مخارج عمومی و اختصاصی) نسبت به لایحه ۷ درصد (حدود ۶ هزار میلیارد تومان) رشد داشته است. با صرف‌نظر از درآمدها و مخارج اختصاصی دولت، رشد اعتبارات عمومی تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نسبت به لایحه بودجه ۱۳۹۹، حدود ۲۵ درصد بوده است.

- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی ملی حدوداً ۳/۶ هزار میلیارد تومان در مجلس افزایش یافته است. مهم‌ترین تغییرات در اعتبارات عمرانی ملی به شرح زیر است:

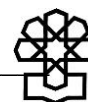
- افزایش اعتبار ۸۵ طرح، مجموعاً در حدود ۲/۳ هزار میلیارد تومان
- افزودن ۲۱ طرح جدید (انتقال دو مورد از ردیف‌های متفرقه به طرح‌های ملی) با اعتباری در حدود ۹۱۵ میلیارد تومان

- در نظر گرفتن اعتبار برای چهار طرح متوقف‌شده با اعتباری در حدود ۴۴ میلیارد تومان
- تغییر عناوین ۲۷ طرح، که عمدتاً حجم فعالیت‌های عمرانی طرح را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد، اما توجهی به مطالعات امکان‌سنجی، اخذ مجوز کمیسیون ماده (۲۳) و اعتبارات اضافی مورد نیاز آن نشده است.

- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ردیف‌های متفرقه در مقایسه قانون بودجه نسبت به لایحه حدود ۱۴ هزار میلیارد تومان افزایش داشته که ۱۳/۵ هزار میلیارد تومان آن ناشی از افزودن ردیف‌های متفرقه جدید است. با وجود این باید توجه داشت که ۶ هزار میلیارد تومان از این افزایش، ناشی از شفاف‌سازی سقف ریالی استفاده از تسهیلات ارزی صندوق توسعه ملی - موضوع بند «ه» تبصره «۴» لایحه بودجه ۱۳۹۹ - می‌باشد که مجلس شورای اسلامی در اقدامی مثبت و جهت برقراری ارتباط تبصره‌ها و جداول بودجه و ارتقای «جامعیت» بودجه، این ردیف‌ها را در جداول لایحه لحاظ نموده است.

- اگرچه مصوبات مجلس شورای اسلامی اثر مستقیمی بر اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی نداشته است، اما افزایش مجموع مصارف بودجه عمومی دولت در مجلس، تأثیر غیرمستقیمی بر این اعتبارات خواهد گذاشت. به‌موجب قانون استفاده متوازن از امکانات کشور، بایستی ۳ درصد از مصارف بودجه عمومی دولت در قالب اعتبارات استفاده متوازن در اختیار استان‌ها قرار گیرد. با وجود این، اثر افزایش مصارف بودجه عمومی، و به تبع آن افزایش ۳ درصد اعتبارات استفاده متوازن در جداول استانی قانون بودجه ۱۳۹۹ لحاظ نشده است.

- تغییر شدید اعتبارات سرمایه‌ای از محل درآمدهای اختصاصی دولت عمدتاً ماهیت جابه‌جایی میان ردیف‌ها را داشته و تغییر خاصی محسوب نمی‌شود؛ لذا علی‌رغم حجم قابل توجه این تغییر (حدود ۱۲ هزار میلیارد تومان)، در عمل تغییر چندانی در اعتبارات عمرانی ایجاد نکرده است.

با توجه به آمار و ارقام ارائه شده در گزارش و همچنین نظر به حجم بالای طرح‌های عمرانی نیمه‌تمام در کشور، در این گزارش پیشنهاد شده است:

- در مراحل بررسی و تصویب لوایح بودجه سنواتی در مجلس شورای اسلامی، تا حد امکان از ورود به جزئیات طرح‌های عمرانی پرهیز شود. به‌ویژه تغییر در عناوین طرح‌ها که امکان‌پذیری طرح‌ها را متأثر کرده و اسناد مطالعاتی و طرح‌های توجیهی پشتیبان طرح‌ها را بی‌خاصیت می‌نماید.

- افزایش تعداد و حجم اعتبارات ردیف‌های متفرقه، از جهت عدم تعیین متولی مشخص برای این ردیف‌ها، انضباط جداول بودجه را بر هم ریخته، شفافیت و به تبع آن نظارت‌پذیری بودجه را کاهش می‌دهد. به این ترتیب، پیشنهاد می‌شود تا حد امکان از افزایش ردیف‌های متفرقه در لایحه بودجه پرهیز شده و حتی این موضوع به‌عنوان خواسته مجلس از دولت مطالبه شود.

- شفاف‌سازی احکام دارای بار مالی که در تبصره‌های بودجه آمده، اما اثری در جداول و ارقام بودجه ندارند، اقدامی مثبت است که می‌تواند به شمول هرچه بیشتر سند بودجه کمک کرده و بخش بیشتری از عملیات مالی دولت را در قالب جداول سازمان‌دهی نماید. اقدام مثبت در خصوص شفاف‌سازی اعتبارات تبصره «۴» بودجه (استفاده از تسهیلات ارزی صندوق توسعه ملی) گام مثبتی است که باید تکرار و تکمیل شود.

مقدمه

لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور در تاریخ ۱۳۹۸/۹/۱۷ به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد و مجلس شورای اسلامی ضمن بررسی کلیات و جزئیات این لایحه، قانون بودجه را در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۸ جهت اجرا به دولت ابلاغ نمود. در مسیر بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در کمیسیون تلفیق و صحن علنی مجلس، تغییراتی حاصل شد که این گزارش در مقام توصیف و تحلیل این تغییرات در زمینه اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای است که با عنوان اعتبارات عمرانی نیز شناخته می‌شوند.

مجموع اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای بودجه دولت در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور نسبت به لایحه حدود ۷ درصد رشد داشته، اما به دلیل افزایش سرجمع منابع و مصارف عمومی دولت، سهم آن از کل منابع و مصارف عمومی دولت از ۱۵/۲ درصد در لایحه به ۱۴/۱ درصد در قانون کاهش یافته است. مقایسه اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای به تفکیک عمومی (شامل اعتبارات ملی، متفرقه و استانی) و اختصاصی در جدول ۱ ارائه شده است.

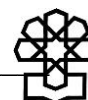
جدول ۱. مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه و قانون بودجه سال ۱۳۹۹ (هزار میلیارد تومان)

رشد اعتبارات (از لایحه تا قانون) (درصد)	اعتبارات قانون بودجه (سهم - درصد)	اعتبارات لایحه بودجه (سهم - درصد)	دسته‌بندی
۸	۴۸/۳ (۵۲/۸ درصد)	۴۴/۷ (۵۲/۳ درصد)	دستگاه‌های اجرایی ملی
۱۰۹	۲۶/۸ (۲۹/۳ درصد)	۱۲/۸ (۱۵ درصد)	ردیف‌های متفرقه
۰	۱۲/۹ (۱۴/۶ درصد)	۱۲/۹ (۱۸/۳ درصد)	استانی
۲۵	۸۸/۰ (۹۶/۲ درصد)	۷۰/۴ (۸۲/۳ درصد)	مصارف عمومی دولت
-۷۷/۵	۳/۴ (۳/۷ درصد)	۱۵/۱ (۱۷/۷ درصد)	مصارف سرمایه‌ای از محل درآمدهای اختصاصی دولت
۷ درصد	۹۱/۵ (۱۰۰ درصد)	۸۵/۵ (۱۰۰ درصد)	مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

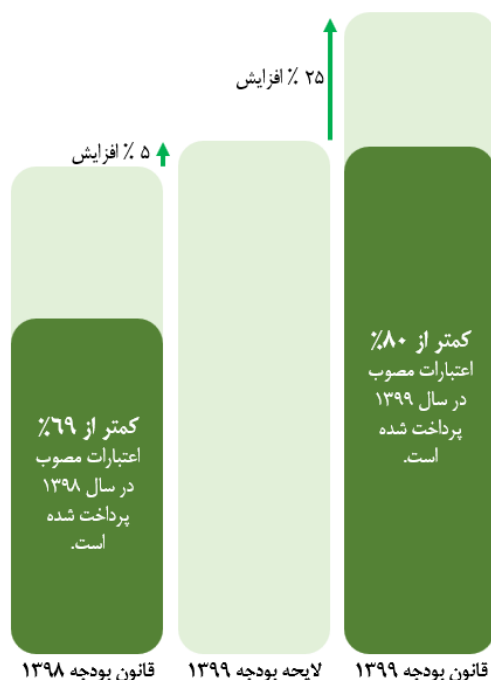
مأخذ: لایحه و قانون بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور (ارقام گرد شده‌اند).

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای عمومی در قانون نسبت به لایحه بیش از ۱۷/۶ هزار میلیارد تومان افزایش داشته که از این میزان، حدود ۳/۶ هزار میلیارد تومان به اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی ملی و حدود ۱۴ هزار میلیارد تومان نیز به اعتبارات عمرانی ردیف‌های متفرقه (جدول ۹ قانون بودجه) افزوده شده است. اعتبارات استانی نسبت به لایحه تغییری نیافته و مصارف سرمایه‌ای از محل درآمدهای اختصاصی دولت، بیش از ۷۷ درصد کاهش یافته است.

شایان ذکر است افزایش حدود ۲۵ درصدی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای عمومی در شرایطی صورت گرفته که براساس گزارش خزانه‌داری کل کشور، درصد پرداخت این اعتبارات در سال ۱۳۹۸، کمتر از ۷۰ درصد بوده است. به بیان دیگر، در شرایطی که دولت در سال ۱۳۹۸ بیش از ۳۰ درصد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مصوب را پرداخت ننموده است، این اعتبارات در لایحه دولت نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸، بیش از ۵ درصد افزایش یافته و سپس همین مقدار نیز در مجلس با افزایش ۲۵ درصدی مواجه شده است. با در دست داشتن عملکرد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سال ۱۳۹۹، این مقایسه تکمیل می‌شود. در سال ۱۳۹۹، کمتر از ۸۰ درصد اعتبارات مصوب در حوزه عمرانی پرداخت شده است که شکل ۱، نمایی از این موضوع را نمایش می‌دهد. به این ترتیب، میزان اعتبارات عمرانی پرداخت شده در سال ۱۳۹۹، حتی از مجموع اعتبارات این حوزه در لایحه نیز کمتر بوده است. اگرچه افزایش سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از مجموع مصارف بودجه امری پسندیده است که می‌تواند منجر به بهبود روند تشکیل سرمایه در کشور و ایجاد زیرساخت‌های مولد اقتصادی شود، اما افزایش تعداد طرح‌ها و اعتبارات آنها، بدون رفع موانع تأمین مالی و تخصیص اعتبار لازم به این طرح‌ها می‌تواند شمار طرح‌های عمرانی نیمه‌تمام را در کشور افزایش داده، مخارج دولت را بالاتر ببرد و سرمایه اجتماعی را مخدوش سازد.

شکل ۱. مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای عمومی
در سال ۱۳۹۸ با لایحه و قانون بودجه ۱۳۹۹

۱. تغییرات اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های ملی

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های ملی (مندرج در جدول ۷ لایحه و قانون بودجه) خود به دو بخش قابل تقسیم است: ۱. اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌ها (مندرج در پیوست ۱ لایحه و قانون بودجه) و ۲. سایر اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (مندرج در جدول ۷-۲ لایحه و ۷-۱ قانون بودجه سال ۱۳۹۹). از مجموع ۱۷/۶ هزار میلیارد تومان افزایش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی، تنها حدود ۳۲۰ میلیارد تومان به دسته دوم و بخش عمده آن به دسته اول (طرح‌های عمرانی پیوست ۱) مربوط بوده است.

براساس مندرجات پیوست ۱ لایحه بودجه ۱۳۹۹، تعداد ۲۵۶۶ طرح عمرانی ملی در کشور وجود داشت که در مجلس شورای اسلامی ۲۱ طرح به این تعداد افزوده شد و بر این اساس، تعداد کل طرح‌های عمرانی ملی کشور در قانون بودجه به ۲۵۸۷ طرح رسید. با این حال، تغییرات طرح‌های عمرانی ملی در پیوست ۱ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ محدود به این ۲۱ طرح نبوده و علاوه بر آن، لحاظ نمودن اعتبار برای طرح‌های متوقف‌شده، افزایش اعتبار طرح‌های لایحه و تغییر در عناوین طرح‌ها از جمله دیگر تغییراتی بوده‌اند که در ادامه به تفکیک بررسی خواهند شد:

– طرح‌های اضافه شده به پیوست ۱ لایحه بودجه ۱۳۹۹

در پیوست ۱ قانون بودجه ۱۳۹۹، تعداد ۲۱ طرح نسبت به لایحه اضافه شده که مجموعاً اعتباری حدود ۹۱۵ میلیارد تومان دارد. جدول ۲، عناوین این طرح‌ها و اعتبارات هر یک را ارائه نموده است. در این خصوص خاطر نشان می‌سازد:

– ۴ طرح از طرح‌های مذکور از جدول شماره ۲۰ ماده واحده به پیوست ۱ انتقال یافته است؛ ۲ طرح نیز از جدول

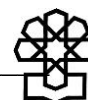
شماره ۹ لایحه (ردیف‌های متفرقه) به پیوست ۱ قانون افزوده شده‌اند.

۳- طرح از ۲۱ طرح اضافه شده، در سال‌های پیش از سال ۱۳۹۹ شروع شده‌اند، ولی در پیوست لایحه درج نشده بودند که مجدداً با نظر نمایندگان مجلس در جداول پیوست شماره ۱ قانون بودجه قرار گرفتند (این طرح‌ها در جدول ۲ با علامت * مشخص شده‌اند).

۱۸- طرح با سال شروع ۱۳۹۹ درج شده‌اند که به‌عنوان طرح کاملاً جدید محسوب می‌شوند. نکته حائز اهمیت در خصوص اضافه شدن طرح‌ها در فرایند بررسی بودجه در مجلس، ابهامی است که در خصوص انجام مطالعات توجیهی طرح‌ها و اخذ مجوز کمیسیون ماده (۲۳) قانون الحاق (۲) وجود دارد. به‌عبارت دیگر، مشخص نیست طرح‌هایی که توسط نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی به لایحه دولت افزوده می‌شوند، اساساً امکان‌پذیر هستند یا خیر و اینکه مبنای محاسبه اعتبار لحاظ شده برای این طرح‌ها چه بوده است.

جدول ۲. طرح‌های اضافه شده به پیوست ۱ لایحه بودجه ۱۳۹۹ (میلیارد تومان)

ردیف	شماره طبقه‌بندی	عنوان	اعتبار
۱	۱۸۰۳۰۰۱۳۳۳	تعمیرات اساسی خرید تجهیزات و محوطه‌سازی و تأسیسات زیربنایی - دانشگاه فنی‌وحرفه‌ای	۲۵۰
۲	۱۵۰۲۰۱۷۰۰۶	ایمن‌سازی ۳۰ درصد روستاهای در معرض حوادث - موضوع جزء «۸» بند «الف» ماده (۲۷) قانون برنامه ششم توسعه (انتقالی از جدول ۹ - ردیف‌های متفرقه)	۲۲۸/۵
۳	۱۰۰۲۰۱۳۰۱۰	طرح جامع کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی* (انتقالی از جدول ۹ - ردیف‌های متفرقه)	۲۲۰
۴	۱۳۰۳۰۱۶۳۳۵	احداث باند دوم اهواز - خرمشهر	۳۰
۵	۱۳۰۷۰۰۲۲۶۱	آبرسانی به دشت کلاچو از رودخانه مارون	۳۰
۶	۱۳۰۳۰۱۶۳۳۷	احداث و بهسازی مسیر پل پریم - چرام - چاروسا - دیشموک - باغملک	۲۰
۷	۱۳۰۳۰۱۷۰۱۵	احداث فرودگاه شهید مدرس	۲۰
۸	۱۳۰۳۰۱۷۰۱۶	مطالعه و احداث فرودگاه سراب (انتقالی از جدول ۲۰)	۲۰
۹	۱۸۰۳۰۰۱۳۳۴	تعمیرات اساسی، خرید تجهیزات و محوطه‌سازی و تأسیسات زیربنایی - دانشگاه شهید رجایی	۱۵
۱۰	۱۳۰۷۰۰۲۲۶۰	آبرسانی به ۱۴ شهرستان استان اصفهان	۱۰
۱۱	۱۶۰۲۰۰۱۴۰۴	طرح مشارکتی تخریب و احداث بیمارستان حضرت زهرا (س) - مشارکت با بنیاد برکت	۱۰
۱۲	۱۶۰۲۰۰۱۴۰۵	احداث بیمارستان جایگزین برداسکن	۱۰
۱۳	۱۷۰۴۰۰۸۰۱۰	مطالعه احداث و تجهیز موزه منطقه‌ای فارس	۱۰
۱۴	۱۳۰۱۰۴۱۰۰۱	مطالعه و احداث سد لیروک	۷
۱۵	۱۷۰۶۰۰۲۰۱۰	مطالعه و اجرای دهکده طرح گردشگری چم‌شیر	۷
۱۶	۱۳۰۳۰۱۶۳۳۳	احداث جاده سلطان‌آباد - حکیم‌آباد - نقاب - انداده و شفیع‌آباد (انتقالی از جدول ۲۰)	۵
۱۷	۱۳۰۳۰۱۶۳۳۶	احداث راه خمام - خشکبیجار - لشت نشا (انتقالی از جدول ۲۰)	۵
۱۸	۱۵۰۳۰۰۲۲۲۷	ایجاد فاضلاب شهر فامنین*	۵
۱۹	۱۸۰۳۰۰۱۳۳۲	تأمین فضاهای آموزشی، پژوهشی، فرهنگی، رفاهی و آزمایشگاهی دانشگاه بیرجند	۵
۲۰	۱۸۰۳۰۲۵۴۵۰	تعمیرات اساسی خرید تجهیزات و ماشین‌آلات (سلامت گچساران)*	۵
۲۱	۱۳۰۳۰۱۶۳۳۴	بهسازی جاده خمین - شازنده (انتقالی از جدول ۲۰)	۳
مجموع			۹۱۵/۵

– لحاظ اعتبار برای برخی طرح‌های متوقف‌شده در پیوست ۱ لایحه بودجه ۱۳۹۹

در پیوست ۱ لایحه بودجه ۱۳۹۹، رقم ۱ به‌عنوان برآورد اعتبار برخی طرح‌ها در سال ۱۳۹۹ درج شده که به‌معنای توقف طرح در سال ۱۳۹۹ است. با این حال، در مجلس برای چهار طرح متوقف‌شده در پیوست ۱ لایحه، اعتباری حدود ۴۴/۵ میلیارد تومان لحاظ شده که عناوین و اعتبار آنها در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳. طرح‌های متوقف‌شده در لایحه که در قانون برایشان اعتبار در نظر گرفته شد (میلیارد تومان)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	لایحه	قانون
۱۲۰۱۰۱۴۰۰۱	احداث ساختمان دیوان عدالت اداری	۱	۲۱/۵
۱۶۰۲۰۰۱۲۰۹	احداث بیمارستان ۱۰۰ تختخوابی کامیاران	۱	۱۰
۱۶۰۲۰۰۱۳۴۷	احداث بیمارستان مرند	۱	۱۰
۱۶۰۲۰۰۱۳۵۰	احداث بیمارستان ۱۲۸ تختخوابی درمانی - آموزشی امیرالمؤمنین اسدآباد	۱	۳
	جمع		۴۴/۵

– تغییر عناوین طرح‌های پیوست ۱ لایحه بودجه ۱۳۹۹

در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ عناوین ۲۷ طرح مندرج در لایحه با تغییر روبه‌رو بوده است. خاطرنشان می‌سازد که عمده تغییرات صورت‌گرفته در عناوین طرح‌ها، با افزایش حجم عملیات طرح‌های مذکور همراه است و حتی می‌تواند مطالعات امکان‌سنجی طرح را به کلی تحت‌الشعاع قرار دهد. این درحالی است که در تغییرات اعمال شده در مجلس، حتی میزان اعتبار مورد نیاز برای اجرای طرح‌های مذکور تغییری نیافته است. جدول ۴ تغییرات در عناوین این طرح‌ها را نشان می‌دهد.

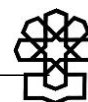
جدول ۴. طرح‌هایی که عنوان آنها در قانون بودجه ۱۳۹۹ نسبت به لایحه تغییر نموده است

شماره طبقه‌بندی	عنوان در لایحه بودجه ۱۳۹۹	عنوان در قانون بودجه ۱۳۹۹
۱۵۰۲۰۱۷۰۰۱	اجرای طرح‌های هادی و مطالعه منظومه‌های روستایی	تهیه و اجرای طرح‌های هادی و مطالعه منظومه‌های روستایی
۱۳۰۱۰۱۲۰۰۵	احداث و تجهیز ۳۵ مجتمع قضایی	احداث و تجهیز ۳۶ مجتمع قضایی
۱۳۰۳۰۱۶۱۶۵	بهبودی راه اصلی تقاطع شهرک صنعتی چهاربیشه - امامزاده جعفر(ع) - باباکلان - چرام	بهبودی راه اصلی تقاطع شهرک صنعتی چهاربیشه - امامزاده جعفر(ع) و میشان - باباکلان - چرام
۱۳۰۳۰۱۵۰۱۹	حادث راه‌آهن دورود - خرم‌آباد - اندیمشک و آنتنی بروجرد	احداث راه‌آهن دورود - خرم‌آباد - اندیمشک و درود - بروجرد - ملایر
۱۳۰۳۰۱۶۰۲۱	احداث باند دوم بابامیدان - گچساران - بهبهان	احداث پل بریم - گچساران - بهبهان - خیرآباد - دهدشت
۱۳۰۳۰۱۶۰۶۱	حادث بزرگراه برازجان - کنار تخته - قائمیه - بابامیدان و شیراز - دشت ارژن قائمیه	احداث بزرگراه برازجان - کنار تخته - قائمیه - بابامیدان - پل بریم و شیراز - دشت ارژن - قائمیه
۱۳۰۷۰۰۲۲۳۴	تکمیل آبرسانی به دشت‌های امامزاده جعفر، خان‌احمد، لیشتر، باشت و دشت مور و سامان‌دهی رودخانه‌های باشت و دیل	تکمیل آبرسانی به دشت‌های امامزاده جعفر، خان‌احمد، لیشتر، باشت و دشت مور و سامان‌دهی رودخانه‌های باشت و دیل، نیمدور، نازمکان، آرو و سرتیپ‌آباد
۱۳۰۷۰۰۲۱۴۶	ساختمان شبکه آبیاری و زهکشی چم‌شیر	ساختمان شبکه آبیاری و زهکشی چم‌شیر و دشت‌های سرآب ننیز، سعادت‌آباد و دشت گز
۱۳۰۳۰۱۶۳۰۳	احداث محور یاسوج - سی سخت	بهبودی و احداث محور یاسوج - سی سخت
۱۳۰۳۰۱۶۲۸۲	چهار خطه نمودن راه بجنورد - اسفراین - سبزوار	چهار خطه نمودن راه بجنورد - اسفراین - سبزوار - بردسکن
۱۳۰۷۰۰۳۰۱۹	تأمین سهم ۱۵ درصدی احداث سد چناره برای استفاده از تسهیلات مالی خارجی	سد مخزنی چناره

شماره طبقه‌بندی	عنوان در لایحه بودجه ۱۳۹۹	عنوان در قانون بودجه ۱۳۹۹
۱۵۰۳۰۰۲۰۵۹	ایجاد تأسیسات فاضلاب شهر تالش	ایجاد تأسیسات فاضلاب شهرهای تالش، رضوانشهر و ماسال
۱۳۰۳۰۱۶۳۱۰	احداث راه قوچان - امامقلی - باجگیران - سبزوار - بردسکن - بجستان، سرخس - مشهد، دیهوک - نایبند	احداث راه قوچان - امامقلی - باجگیران - سبزوار - بردسکن - بجستان، سرخس - مشهد، دیهوک - نایبند (۴۰۷ کیلومتر به ۵۹۰ کیلومتر تغییر کرد)
۱۵۰۳۰۰۲۱۹۱	ایجاد تأسیسات فاضلاب شهر اردبیل	ایجاد تأسیسات فاضلاب شهرهای اردبیل و گرمی
۱۳۰۷۰۰۷۰۲۹	ساختمان سد عمارت	ساختمان سد عمارت و شبکه آبیاری و زهکشی
۱۳۰۷۰۰۷۰۰۵	بهره‌برداری از رودخانه بالهارود در محدوده اردبیل و گرمی	توسعه بهره‌برداری از رودخانه بالهارود در محدوده اردبیل و گرمی
۱۳۰۷۰۰۲۰۳۲	آبرسانی به شهرستان جهرم از سد قیر	آبرسانی به جهرم و بخش‌های لارستان از سد قیر
۱۳۰۳۰۱۶۲۰۳	بهبودی راه اصلی مرودشت - درودزن و آزادراه شیراز - اصفهان	بهبودی راه اصلی مرودشت - درودزن و آزادراه شیراز - اصفهان و ۷/۵ کیلومتر راه اصلی اصفهان به حبیب‌آباد
۱۳۰۷۰۰۲۰۳۵	آبرسانی به شهر خوانسار	آبرسانی به شهرهای خوانسار، لای بید و زرکان
۱۸۰۲۰۱۸۰۲۰	احداث، توسعه و تجهیز آموزشکده‌های فنی‌وحرفه‌ای	احداث، توسعه و تجهیز آموزشکده‌های فنی‌وحرفه‌ای و تکمیل ظرفیت کاری ۳۰۰۰ مترمربع آموزشکده‌های فنی کشاورزی خیرساز حبیب‌آباد
۱۳۰۳۰۱۶۱۲۶	احداث راه اصلی همدان - رزن، همدان - ملایر و همدان - بیجار -	احداث راه اصلی همدان - رزن، همدان - ملایر و همدان - بیجار - سیاه‌کمر به راهجر
۱۳۰۳۰۱۶۱۳۰	احداث کنارگذر کاشان و آران و بیدگل	احداث کنارگذر کاشان و آران و بیدگل و اتصال به ورامین - تهران - دماوند
۱۵۰۲۰۰۲۰۰۲	احداث قطار حومه‌ای کلانشهر اصفهان به شهرهای جدید و شهر جدید مجلسی	احداث قطار حومه‌ای کلانشهر اصفهان به شهرهای جدید و شهر جدید مجلسی و به شهر شاهین‌شهر از طریق حبیب‌آباد - گز
۱۵۰۲۰۰۲۰۰۶	احداث قطار شهری اصفهان	احداث قطار شهری اصفهان و اتصال به شاهین‌شهر
۱۶۰۲۰۰۱۰۷۱	احداث بیمارستان جایگزین شهید عباسی میان‌دوآب	احداث بیمارستان جایگزین شهید عباسی میان‌دوآب (۴۰ تخت اضافه شده)
۱۸۰۳۰۲۵۰۹۳	تأمین فضاهای آموزشی و کمک‌آموزشی	تأمین فضاهای آموزشی و کمک‌آموزشی و ایجاد دهکده ورزشی آموزش عالی کشور
۱۳۰۳۰۱۶۰۱۱	احداث باند دوم رودهن - فیروزکوه - قائم‌شهر	احداث باند دوم رودهن - فیروزکوه - قائم‌شهر - کمربندی شمال

افزایش اعتبارات طرح‌های پیوست ۱ نسبت به لایحه بودجه ۱۳۹۹

علاوه بر تغییرات یاد شده، اعتبارات مربوط به ۸۵ طرح از پیوست ۱ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در فرایند بررسی در مجلس شورای اسلامی دستخوش تغییر شده که در همه موارد، این تغییر «افزایشی» بوده است. مجموع این افزایش برای طرح‌های مذکور بالغ بر ۲/۳ هزار میلیارد تومان بوده است. به جهت رعایت اختصار در این گزارش از ذکر عناوین این طرح‌ها - که در جداول بودجه ابلاغی ریاست مجلس درج شده - پرهیز می‌شود.

۲. تغییرات اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای متفرقه

همان‌طور که ذکر شد، بخش عمده افزایش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در مسیر لایحه تا قانون بودجه ۱۳۹۹ مربوط به ردیف‌های متفرقه (جدول شماره ۹ ماده‌واحد لایحه بودجه ۱۳۹۹) است که افزایشی در حدود ۱۴ هزار میلیارد تومان داشته است. در مجموع ۲۶ تغییر در مجلس بر اعتبارات ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه ۱۳۹۹ اعمال شده که به شرح زیر است:

- همان‌طور که ذکر شد، اعتبارات مربوط به ۲ ردیف از جدول شماره ۹ حذف و به اعتبارات مربوط به دستگاه‌های اجرایی ملی (پیوست ۱) افزوده شده است.

- میزان اعتبار ۳ ردیف به شرح ذیل افزایش یافته است:

- اعتبارات موضوع جبران خسارات ناشی از بهره‌برداری از معادن و فعالیت‌های معدنی: ۶ میلیارد تومان افزایش
- معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور - کمک به توسعه زیربنای روستایی و...: ۲۵۰ میلیارد تومان افزایش
- شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای: ۴۰/۸ میلیارد تومان افزایش
- اعتبار مربوط به یک ردیف (وزارت آموزش و پرورش - توسعه عدالت آموزشی، نوسازی، مقاوم‌سازی و خرید تجهیزات برای مدارس روستایی) که در لایحه با رقم ۱ مشخص شده بود، در قانون بودجه به میزان ۴۰۰ میلیارد تومان تعیین شده است.

- ۲۰ ردیف جدید به ردیف‌های متفرقه دارای اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای اضافه شده که جزئیات آن در جدول ۵ ارائه شده است.

○ از میان ۲۰ ردیف یاد شده، ۶ ردیف مربوط به بند «ه» تبصره «۴» لایحه و قانون بودجه ۱۳۹۹ می‌باشند که در این ردیف‌ها، معادل ریالی تسهیلات ارزی استفاده شده از محل منابع ورودی صندوق توسعه ملی ذکر شده‌اند. این ردیف‌ها ماهیت شفاف‌سازی داشته و مجلس شورای اسلامی در اقدامی مثبت، جهت برقراری ارتباط میان تبصره‌ها و جداول و بهبود وضعیت بودجه از منظر شاخص «جامعیت»، این بخش از عملیات مالی دولت را نیز در قالب ردیف‌های متفرقه شفاف نموده است. علاوه بر این، مجلس با کاهش سقف تسهیلات ارزی مرتبط با این ردیف‌ها در لایحه بودجه ۱۳۹۹، در عمل نه تنها مصارف جدیدی به بودجه اضافه نکرده، بلکه با کاهش این مصارف نسبت به کنترل هزینه‌های دولت نیز اقدام نموده است.

جدول ۵. ردیف‌های متفرقه جدید در قانون بودجه ۱۳۹۹ نسبت به لایحه

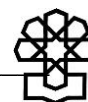
(میلیارد تومان)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	اعتبار
۵۵۰۰۰۰-۸۷	کمک به طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی که امکان آنها در سال ۱۳۹۹ وجود دارد - ابلاغ اعتبارات در نیمه اول سال ۱۳۹۹	۴۱۰۰
۵۳۰۰۰۰-۶۱	بسیج‌سازی در رفع محرومیت و سازندگی شامل تأمین آب شرب، احداث جاده‌های روستایی، سامان‌دهی حاشیه‌نشینی و پیشرفت و آبادانی مناطق محروم	۲۰۰۰
۵۳۰۰۰۰-۶۶	طرح آبیاری تحت فشار نوین موضوع بند «ه» تبصره «۴»	۱۵۰۰
۵۳۰۰۰۰-۶۷	طرح‌های آبخیز و آبخوانداری موضوع بند «ه» تبصره «۴»	۱۵۰۰
۵۳۰۰۰۰-۷۰	طرح‌های آبرسانی و روستایی و عشایر و توسعه شبکه‌های آن - موضوع بند «ه» تبصره «۴»	۱۵۰۰
۵۳۰۰۰۰-۶۲	وزارت کشور خرید نردبان الکترونیکی و ماشین آتش‌نشانی از محل انتشار اوراق مالی اسلامی	۱۰۰۰
۵۳۰۰۰۰-۷۴	طرح آب و فاضلاب شهر اهواز - موضوع بند «ه» تبصره «۴»	۷۵۰
۵۳۰۰۰۰-۶۹	تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی دانشگاهی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - موضوع بند «ه» تبصره «۴»	۴۵۰
۵۳۰۰۰۰-۶۸	مقابله با اثرات مخرب ریزگردها و تأثیر آنها بر شبکه برق - موضوع بند «ه» تبصره «۴»	۳۰۰
۵۵۰۰۰۰-۷۹	جهاد نصر - اجرای فاز دوم طرح ۵۵۰ هزار هکتاری خوزستان	۱۵۰
۵۵۰۰۰۰-۸۵	بازسازی زیرساخت‌های مناطق مرزی و انسداد مرز - بازسازی مناطق زلزله‌زده کرمانشاه	۱۰۰
۵۵۰۰۰۰-۸۶	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران بابت مشارکت در طرح‌های سرمایه‌گذاری با اولویت مناطق محروم - گسترش سوخت سبز	۱۰۰
۵۵۰۰۰۰-۷۳	توسعه زیرساخت‌های تزریق ماهواره در مدار	۶۰
۵۵۰۰۰۰-۷۵	احداث فرودگاه‌های خواف، فردوس، شیروان، الیگودرز، دهدشت، آمل، شاهرود و شمال فارس	۲۰
۵۵۰۰۰۰-۷۷	وزارت نیرو - اصلاح، توسعه و بازسازی شبکه آب شرب شهرستان‌های استان خراسان جنوبی	۲۰
۵۵۰۰۰۰-۸۲	بازسازی دانشگاه قدیمی دانشگاه شیراز	۱۰
۵۵۰۰۰۰-۷۴	وزارت جهاد کشاورزی - ایجاد موج‌شکن و پناهگاه در بندر صیادی کلاهی شهرستان میناب	۵
۵۵۰۰۰۰-۸۰	ایجاد مرکز جراحی شهرستان خرمدره	۵
۵۵۰۰۰۰-۷۶	مطالعه عملیات اکتشافی شهر تون (فردوس)	۳
۵۳۰۰۰۰-۷۸	تسویه بدهی‌های دولت به اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی و تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی از طریق تهاتر بدهی اشخاص یاد شده به بانک‌ها (جمعی - خرجی)	۱
	جمع	۱۳۵۷۴

با عنایت به نکات یاد شده، از مجموع حدود ۱۳/۶ هزار میلیارد تومان افزایش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در ردیف‌های متفرقه، ۶ هزار میلیارد تومان مربوط به شفاف‌سازی تسهیلات ارزی موضوع بند «ه» تبصره «۴» بوده و با احتساب ردیف‌های لایحه که افزایش اعتبار داشته‌اند، افزایش ردیف‌های متفرقه در مجلس شورای اسلامی را می‌توان مجموعاً حدود ۸ هزار میلیارد تومان دانست. شایان ذکر است افزایش ردیف‌های متفرقه بودجه - چه از حیث تعداد و چه از حیث حجم اعتبارات - می‌تواند انضباط بودجه را مخدوش کرده، شفافیت و به تبع آن نظارت‌پذیری بودجه را کاهش دهد.

جداول ۱۹ و ۲۰ ماده‌واحد

در جدول ۱۹ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با عنوان «فهرست طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دارای مجوز کمیسیون ماده (۲۳) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم (۲) با اولویت مناطق محروم موضوع ردیف ۶ جدول ۱۸ سال ۱۳۹۹» تعداد

۴۴ طرح درج شده است. در مقایسه با لایحه می‌توان مشاهده کرد که تعداد ۴ طرح در این جدول افزایش یافته است. گفتنی است سه طرح از طرح‌های مذکور جدید بوده و یک طرح نیز از جدول ۲۰ به این جدول منتقل شده است. جدول ۲۰ ماده‌واحد قانون با «عنوان طرح‌های مطالعاتی و اجرایی موضوع ردیف شماره ۱۰-۵۵۰۰۰۰ سال ۱۳۹۹» با اعتباری برابر ۵۵۰ میلیارد ریال برای ۲۸۱ طرح درج شده است. تعداد ۷ طرح از طرح‌های این جدول در لایحه درج نشده بودند و جدید هستند.

نکته قابل توجه در جداول ۱۹ و ۲۰، افزایش ۱۰ طرح در این جداول است. این در حالی است که میزان اعتبار پیش‌بینی شده برای این طرح‌ها افزایش نیافته است. به نظر می‌رسد این امر موجب شروع طرح جدید (زخمی کردن طرح) به منظور پادار کردن این‌گونه طرح‌ها در قوانین سال‌های بعد و تخصیص اعتبار برای آنهاست. با توجه به تغییرات صورت گرفته در قانون به نظر می‌رسد این تغییرات بدون توجه به مطالعات توجیهی طرح صورت گرفته و این امر موجب تأخیر در اتمام طرح‌ها و کاهش بهره‌وری خواهد شد. از دیگر سو باید توجه داشت که تغییرات بیان شده تنها در مورد طرح‌های مندرج در ماده‌واحد و پیوست ۱ قانون است، در حالی که بیشترین تغییرات طرح‌ها در حوزه طرح‌های استانی اتفاق می‌افتد که اطلاعاتی از تغییرات این پروژه‌ها در دست نیست. براساس گزارش امور استان‌ها و توسعه منطقه‌ای سازمان برنامه و بودجه کشور^۱، آمار طرح‌های استانی در سال ۱۳۹۹ حدود ۱۲ هزار طرح بوده است که بسیار بیشتر از طرح‌های عمرانی ملی (۲۵۶۶ طرح) است.

۳. تغییرات اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی

همان‌طور که در مقدمه گزارش ذکر شد، در فرایند بررسی لایحه بودجه ۱۳۹۹ در مجلس شورای اسلامی، اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی تغییر مستقیمی نداشته است. با وجود این، افزایش سقف بودجه از لایحه تا قانون بایستی به موجب قانون استفاده متوازن از امکانات کشور، به‌طور غیرمستقیم موجب افزایش سهم استان‌ها از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شود.

به موجب قانون «استفاده متوازن از امکانات کشور و توزیع عادلانه و رفع تبعیض و ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه‌یافته و تحقق پیشرفت و عدالت» (مصوب ۱۳۹۳)، دولت مکلف است سه درصد (۰.۳٪) از اعتبارات بودجه عمومی دولت را در قالب ردیف مشخص تحت همین عنوان تعیین کند و طی جدولی که در آن سهم هر استان براساس شاخص‌های نرخ بیکاری، آب شرب شهری و روستایی، آموزش و پرورش، بهداشت و درمان، بهسازی روستاها، راه و زیرساخت‌های جاده‌ای، سرانه‌های عمران شهری و درآمد شهرداری‌ها مشخص می‌شود، در قانون بودجه درج نماید. نحوه اجرای این قانون توسط دولت در این سال‌ها به این صورت بوده که از مجموع اعتبارات بودجه عمومی دولت، ۳ درصد آن را در قالب یک یا چند ستون در جدول ۱-۱۰ (اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان‌ها) تقسیم می‌نماید. بر این اساس، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، ۳ درصد از مجموع مصارف عمومی دولت (معادل ۴۸۴/۶ هزار

میلیارد تومان)، در جدول ۱-۱۰ و تحت عنوان اعتبارات موضوع قانون استفاده متوازن از امکانات کشور در نظر گرفته شده که معادل ۱۴/۵ هزار میلیارد تومان است.

به این ترتیب، با توجه به اینکه مجلس مجموع مصارف عمومی دولت را به ۵۷۱ هزار میلیارد تومان افزایش داده، به موجب این قانون، ۳ درصد از آن، یعنی معادل ۱۷/۱ هزار میلیارد تومان باید در قالب اعتبارات استفاده متوازن در جداول بودجه استانی لحاظ شود. با این حال در جدول ۱-۱۰ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ بدون هیچ تغییری نسبت به جدول ۱-۱۰ لایحه بودجه منتشر شده است.

۴. تغییرات اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از محل درآمدهای اختصاصی دولت

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده شد، مصارف سرمایه‌ای از محل درآمدهای اختصاصی دولت از لایحه تا قانون بودجه ۱۳۹۹ به میزان ۱۱/۷ هزار میلیارد تومان کاهش یافته که جزئیات آن در جدول ۶ ارائه شده است.

جدول ۶. تغییرات اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از محل درآمدهای اختصاصی (میلیارد تومان)

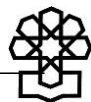
شماره طبقه‌بندی	عنوان	لایحه	قانون	میزان کاهش
۱۱۰۱۰۱	سازمان امور مالیاتی کشور (موضوع درآمد ردیف متناسب با وصول ماهیانه برای جبران پرداخت‌های پرسنلی و...)	۱۴۹۱.۳	۷۹۱.۳	۷۰۰
۱۱۱۳۴۶	قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء(ص)	۱۰۰۰۰	۰	۱۰۰۰۰
۱۴۳۵۲۵	سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی برق	۲۱۵۰	۱۱۸۲.۵	۹۶۷.۵
	جمع	۱۳۶۴۱.۳	۱۹۷۳.۸	۱۱۶۶۷.۵

اگرچه مجموع ارقام حاصل از تغییرات فوق بزرگ به نظر می‌رسد، با وجود این بخش عمده آن ماهیت جابه‌جایی میان ردیف‌ها را داشته و تغییر خاصی محسوب نمی‌شود. به بیان دقیق‌تر:

- اعتبار ۷۰۰ میلیارد تومانی مربوط به سازمان امور مالیاتی کشور، صرفاً از ردیف سرمایه‌ای به هزینه‌ای تبدیل شده است. این موضوع با این منطق صورت گرفته که تنها بخشی از اعتبارات این ردیف به موضوع تملک سرمایه (تعمیر و تجهیز) اختصاص داشته و بخش قابل توجهی از آن ماهیت هزینه‌ای دارد.

- اعتبار ۱۰ هزار میلیارد تومان مربوط به قرارگاه خاتم‌الانبیاء(ص) نیز صرفاً از ردیف سرمایه‌ای به هزینه‌ای تبدیل شده است.

- کاهش حدود ۱ هزار میلیارد تومانی اعتبارات سازمان انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی (ساتبا) نیز به موجب کاهش درآمدهای اختصاصی این سازمان ناشی از تصمیمات اخذ شده در مجلس در خصوص عوارض برق - موضوع ماده (۵) قانون حمایت از صنعت برق کشور - بوده است.

در این گزارش، ضمن بررسی تغییرات اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و طرح‌های عمرانی در مسیر بررسی و تصویب لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، به نکاتی اشاره شد که اهم آن به شرح زیر است:

- مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بودجه دولت (با لحاظ مخارج عمومی و اختصاصی) نسبت به لایحه ۷ درصد (حدود ۶ هزار میلیارد تومان) رشد داشته است. با صرف‌نظر از درآمدها و مخارج اختصاصی دولت، رشد اعتبارات عمومی تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نسبت به لایحه بودجه ۱۳۹۹، حدود ۲۵ درصد بوده است.

- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی ملی حدوداً ۳/۶ هزار میلیارد تومان در مجلس افزایش یافته است. مهم‌ترین تغییرات در اعتبارات عمرانی ملی به شرح زیر است:

- افزایش اعتبار ۸۵ طرح، مجموعاً در حدود ۲/۳ هزار میلیارد تومان
- افزودن ۲۱ طرح جدید (انتقال ۲ مورد از ردیف‌های متفرقه به طرح‌های ملی) با اعتباری در حدود ۹۱۵ میلیارد تومان
- در نظر گرفتن اعتبار برای ۴ طرح متوقف‌شده با اعتباری در حدود ۴۴ میلیارد تومان
- تغییر عناوین ۲۷ طرح، که عمدتاً حجم فعالیت‌های عمرانی طرح را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد، اما توجهی به مطالعات امکان‌سنجی، اخذ مجوز کمیسیون ماده (۲۳) و اعتبارات اضافی مورد نیاز آن نشده است.

- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ردیف‌های متفرقه در مقایسه قانون بودجه نسبت به لایحه حدود ۱۴ هزار میلیارد تومان افزایش داشته که ۱۳/۵ هزار میلیارد تومان آن ناشی از افزودن ردیف‌های متفرقه جدید است. با وجود این باید توجه داشت که ۶ هزار میلیارد تومان از این افزایش، ناشی از شفاف‌سازی سقف ریالی استفاده از تسهیلات ارزی صندوق توسعه ملی - موضوع بند «ه» تبصره «۴» لایحه بودجه ۱۳۹۹ - است که مجلس شورای اسلامی در اقدامی مثبت و جهت برقراری ارتباط تبصره‌ها و جداول بودجه و ارتقای «جامعیت» بودجه، این ردیف‌ها را در جداول لایحه لحاظ نموده است.

- اگرچه مصوبات مجلس شورای اسلامی اثر مستقیمی بر اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی نداشته، اما افزایش مجموع مصارف بودجه عمومی دولت در مجلس، تأثیر غیرمستقیمی بر این اعتبارات خواهد گذاشت. به‌موجب قانون استفاده متوازن از امکانات کشور، بایستی ۳ درصد از مصارف بودجه عمومی دولت در قالب اعتبارات استفاده متوازن در اختیار استان‌ها قرار گیرد. با وجود این، اثر افزایش مصارف بودجه عمومی و به تبع آن افزایش ۳ درصد اعتبارات استفاده متوازن در جداول استانی قانون بودجه ۱۳۹۹ لحاظ نشده است.

- تغییر شدید اعتبارات سرمایه‌ای از محل درآمدهای اختصاصی دولت عموماً ناشی از تغییر سرفصل آنها از سرمایه‌ای به هزینه‌ای بوده و علی‌رغم حجم قابل توجه این تغییر (حدود ۱۲ هزار میلیارد تومان)، در عمل تغییر چندانی در اعتبارات عمرانی ایجاد نکرده است.

با توجه به آمار و ارقام ارائه شده در گزارش و همچنین نظر به حجم بالای طرح‌های عمرانی نیمه‌تمام در کشور،

پیشنهاد می‌شود:

- در مراحل بررسی و تصویب لوایح بودجه سنواتی در مجلس شورای اسلامی، تا حد امکان از ورود به جزئیات طرح‌های عمرانی پرهیز شود. به‌ویژه تغییر در عناوین طرح‌ها که امکان‌پذیری طرح‌ها را متأثر کرده و اسناد مطالعاتی و طرح‌های توجیهی پشتیبان طرح‌ها را بی‌خاصیت می‌نماید.

- افزایش تعداد و حجم اعتبارات ردیف‌های متفرقه، از جهت عدم تعیین متولی مشخص برای این ردیف‌ها، انضباط جداول بودجه را بر هم ریخته، شفافیت و به تبع آن نظارت‌پذیری بودجه را کاهش می‌دهد. به این ترتیب، پیشنهاد می‌شود تا حد امکان از افزایش ردیف‌های متفرقه در لایحه بودجه پرهیز شده و حتی این موضوع به‌عنوان خواسته مجلس از دولت مطالبه شود.

- شفاف‌سازی احکام دارای بار مالی که در تبصره‌های بودجه آمده، اما اثری در جداول و ارقام بودجه ندارند، اقدامی مثبت است که می‌تواند به شمول هرچه بیشتر سند بودجه کمک کرده و بخش بیشتری از عملیات مالی دولت را در قالب جداول سازمان‌دهی نماید. اقدام مثبت در خصوص شفاف‌سازی اعتبارات تبصره «۴» بودجه (استفاده از تسهیلات ارزی صندوق توسعه ملی) گام مثبتی است که باید تکرار و تکمیل شود.